OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Hallinto- ja ohjausosasto
Osastopäällikkö Tapio Laamanen
Johtava asiantuntija Juha Saunamäki

Lausunto
18.5.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2025 (VNS 3/2021 vp)

Oikeusministeriön hallinnonalalle on varattu julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022–2025 määrärahoja seuraavasti.

2022	2023	2024	2025
1 020 083 000 €	1 019 613 000 €	1 053 952 000 €	1 014 750 000 €

Vuotuinen määrärahataso on keskimäärin 38 miljoonaa euroa edellistä julkisen talouden suunnitelmaa suurempi, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon. Liitteessä on kuvattu yksityiskohtaisesti määrärahamuutokset oikeusministeriön hallinnonalalla aiempaan julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna.

Valtioneuvosto on 12.5.2021 antamassaan julkisen talouden suunnitelmassa osoittanut oikeusministeriön hallinnonalalle eräitä vuodelle 2021 päätettyjä lisäyksiä pysyviksi vuodesta 2022 lukien. Näiden lisäysten yhteismäärä on noin 15,7 milj. euroa. Suurimmat lisämäärärahat ovat

- tietohallintomenojen kasvu n. 6 milj. euroa
- rikosasioiden käsittelyketju n. 2,8 milj. euroa
- yleisen edunvalvonnan päämiesmäärän kasvu n. 1,9 milj. euroa
- videoneuvottelulaitteiden lisääminen n. 1,8 milj. euroa
- Rikosuhripäivystys n. 0,6 milj. euroa

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

- talous- ja velkaneuvonta 0,6 milj. euroa
- Iisalmen, Pietarsaaren ja Varkauden istuntopaikkojen säilyttäminen n. 0,5 milj. euroa
- Turun vankilan varmuusosasto n. 0,5 milj. euroa

Oikeusministeriön hallinnonalalle ei kohdistettu suoria leikkauksia. Yhteensä 20 milj. euron valtion matkustussäästöstä oikeusministeriön hallinnonalalle kohdentuu 1,74 milj. euroa vuodesta 2023 lukien. Myös yhteensä 10 milj. euron valtion toimistotilasäästöstä osa kohdentunee oikeusministeriön hallinnonalalle.

Koronavirustilanteen vaikutukset oikeusministeriön hallinnonalalla

Tuomioistuimissa on 9.5.2021 tilaston mukaan koronavirusepidemian aikana keskeytettyjä vireillä olevia asioita yhteensä 1686 asiaa. Vaikka keskeytettyjen määrä on vähentynyt, asioiden käsittelyssä on edelleen ruuhkaa. Asioiden käsittelyajat ovat kuitenkin kasvussa. Tämä johtuu siitä, että asioita käsitellään saapumisjärjestyksessä (poikkeuksena kiireelliset asiat). Koska nyt käsitellään aikaisemmin keskeytyksessä olleita asioita, myös uusien asioiden käsittely viivästyy.

Oikeusministeriö on valmistellut lainsäädäntömuutoksia koronan aiheuttamaan ylivelkaantumiseen. Konkurssilainsäädäntöön on valmisteltu muutokset, jossa velallista ei voida olettaa maksukyvyttömäksi äkillisen maksuhäiriön perusteella. Kuluttajaluottojen enimmäiskorko rajoitetaan 10 prosenttiin ja kielletään luottojen suoramarkkinointi. Ulosottolainsäädäntöön on valmisteltu joustosäännösten soveltamisen laajentamista niin, että pandemian ja vallitsevan poikkeustilanteen aiheuttama taloustilanne huomioidaan erikseen.

Perintälakia on muutettu väliaikaisesti maksuvaikeuksiin ajautuneiden yritysten aseman helpottamiseksi. Lisäksi oikeusministeriö on laatinut arviomuistion luottotietolain mukaisten maksuhäiriömerkintöjen säilytysajoista. Oikeusministeriön arvioinnin johdosta on käynnistetty lainsäädäntömuutosten valmistelu maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoihin.

Rikosseuraamuslaitoksessa laajat laitosepidemiat on saatu vankiloissa estettyä. Joissakin tapauksissa vankila on jouduttu asettamaan hetkellisesti sulkutilaan tartuntojen vuoksi ja vangit tai osa henkilökunnasta on asetettu karanteeniin. Lyhyiden vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa on rajoitettu useampaan kertaan, jotta vankiloissa olisi enemmän väljyyttä mahdollisten positiivisten koronatapausten ja karanteenien varalta. Tällä hetkellä on voimassa kaksi asetusta, joilla on rajoitettu sakon muuntorangaistuksen ja enintään 6 kuukauden pituisten rangaistusten aloittamista kesäkuun loppuun saakka. Lisäksi valtioneuvosto on antanut hallituksen esityksen väliaikaiseksi laiksi, jolla pyritään varmistamaan Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyky poikkeusolosuhteissa.

Vankilaturvallisuus

Vankilaturvallisuudelle asettaa haasteita Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan laajuuteen nähden riittämättömät henkilöstöresurssit. Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT) on 5.5.2021 julkaistussa raportissa kiinnittänyt huomiota vankilahenkilökunnan riittämättömyyteen.

Rikosseuraamuslaitos on teettänyt turvallisuuden ja valvontatyön ulkoisen arvioinnin ja selvityksen järjestäytyneen rikollisuuden tilanteesta. Rikosseuraamuslaitos on ryhtynyt jatkotoimenpiteisiin selvitysten pohjalta ja asettanut vuoden loppuun kestävän hankkeen vankilaturvallisuuden kehittämiseksi ja työturvallisuuden parantamiseksi. Rikosseuraamuslaitos avasi Turkuun toisen varmuusosaston Riihimäen vankilassa olevan varmuusosaston lisäksi. Rikosseuraamuslaitos on laitoksittain käynyt läpi menettely- ja toimintatapojaan järjestäytyneiden rikollisryhmien vankien kanssa työskentelyyn. Järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kiinnittyneiden vankien erillään pitäminen muusta vankiyhteisöstä sijoittamisen, vankilassa asuttamisen ja toimintojen järjestämisen suhteen on keskeistä vankien välisen väkivallan vähentämiseksi.

Liite: Julkisen talouden suunnitelman määrärahamuutokset aiempaan julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna

Pääluokka 25 yhteensä (määrärahat 1 000 euroina)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
16.4.2020 kehyspäätös 2021–2024	966 554	978 481	1 017 123	1 017 123
12.5.2021 kehyspäätös 2022–2025	1 020 083	1 019 613	1 053 952	1 014 750
Muutos	53 529	41 132	36 829	-2 373
Muutos ilman vuosittaisia vaihtelevia vaalimenoja	40 196	40 752	36 309	36 309

Muutokset aiempaan kehyspäätökseen (1 000 euroina)	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	602	602	602	602
Palkkausten tarkistukset	22 496	22 496	22 496	22 496
Matkustussäästö	0	-1 740	-1 740	-1 740
Oikeusministeriö				
Naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelma (siirto momentilta 25.01.50)	250	0	0	0
Oikeusministeriön ohjelmat	250	0	0	0
Hallinnonalan tietohallinto (siirto momentille 25.01.21)	-800	-800	-800	-800
Oikeusavun ja edunvalvonnan koulutus (siirto momentille 25.10.04)	-120	-120	-120	-120
Oikeusministeriön yhteydessä toimivat viranomaiset				
Tietohallintomenojen kasvu	92	92	92	92
Eurooppalaisen maastapoistamisen valvonta	200	200	200	200
Terveydenhuollon turvallisuustutkinta (siirto momentilta 25.01.20)	80	80	80	80
Oikeusrekisterikeskus				
Sakon muuntorangaistuksen uudistamisesta aiheutuvat kertaluont. tietojärjestelmämuutokset	300	300	0	0
Interoperability-hankkeen tietojärjestelmäkustannukset	166	0	0	0
Erityismenot				
Terveydenhuollon turvallisuustutkinta (siirto momentille 25.01.03)	-80	-80	-80	-80
Tuottavuusmääräraha				
Hilda-hanke	1 100	1 100	0	0
Hallinnonalan tietohallintomenot (siirto momentilta 25.01.01)	800	800	800	800
Avustukset				
Saamelaiskäräjien lakimiestehtävät	80	80	80	80
Rikosuhripäivystyksen toiminnan turvaaminen	570	570	570	570
Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma (siirto momentille 25.01.01)	-250	0	0	0
Korkein oikeus				
Tietohallintomenojen kasvu	30	30	30	30
Korkein hallinto-oikeus				
Tietohallintomenojen kasvu	50	50	50	50
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva	14	97	0	0
Muut tuomioistuimet				
Tietohallintomenojen kasvu	1 904	1 904	1 904	1 904
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	1 612	1 612	1 612	1 612
Iisalmen, Pietarsaaren ja Varkauden istuntopaikkojen säilyttäminen	528	528	528	528
Rikosketju	630	630	630	630
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva	-333	-204	0	0
Oikeusapu- ja edunvalvonta				

Tietohallintomenojen kasvu	1 229	1 229	1 229	1 229
Edunvalvonnan päämiesten määrän kasvu	1 920	1 920	1 920	1 920
Talous- ja velkaneuvonnan toiminnan turvaaminen	600	600	600	600
Rikosketju	240	240	240	240
Koulutusmäärärahan taso (siirto momentilta 25.01.01)	120	120	120	120
Ulosottolaitos				
Tietohallintomenojen kasvu	903	903	903	903
URA ICT tuottavuushyötyä vastaavan määrärahavähennyksen siirto vuodella	500	3 000	0	0
Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot				
Korkomenot	260	260	260	260
Syyttäjälaitos				
Tietohallintomenojen kasvu	561	561	561	561
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	30	30	30	30
Rikosketju	260	260	260	260
Rikosseuraamuslaitos				
Tietohallintomenojen kasvu	1 187	1 187	1 187	1 187
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	148	148	148	148
Rikosasioiden käsittely, siirto VHY:lle	-120	-120	-270	-270
Rikosketju	1 660	1 660	1 660	1 660
Turun varmuusosasto	527	527	527	527
Vaalimenot				
Aluevaalit	11 780			
Vaalitietojärjestelmän menot	1 553	380	520	
Vaalimenojen taso				-38 682
Muutos aiempaan kehyspäätökseen yhteensä	53 529	41 132	36 829	-2 373